

Η δημοσιογράφος Ξένια Κουναλάκη για το βιβλίο του Νίκου Κ. Αλιβιζάτου «Δύο βήματα μπρος, ένα πίσω»

Δεν θέλω να αποκαλέσω το βιβλίο αυτό απομνημονεύματα γιατί ακούγεται πολύ βαρύγδουπο και πραγματικά είναι ακριβώς το αντίθετο από αυτό που φαντάζεται κανείς ως απολογισμός ζωής ενός συνταγματολόγου. Όχι, ο Νίκος Αλιβιζάτος, ένας δημοφιλής πανεπιστημιακός, ένας μάχιμος δικηγόρος, ένας ενεργός πολίτης, ένας δραστήριος πολιτικά νομικός, ένας πιστός φίλος, τρυφερός μπαμπάς και σύντροφος κρατάει ημερολόγιο. Είναι ένα βιβλίο ζωντανό, προσωπικό, εξομολογητικό, συχνά αυτοκριτικό, χωρίς πόζα και επιτήδευση, χωρίς τον νομικό φορμαλισμό που θα περίμενε κανείς από έναν άνθρωπο βυθισμένο στη δικονομία, τις περίπλοκες υποθέσεις και τις διεθνείς συνθήκες, αλλά με δημοσιογραφική γρήγορη γραφή, όπως μου είπε κι ίδιος. «Ξένια, δεν θα βαρεθείς, θα το διαβάξεις στο κρεβάτι πριν κοιμηθείς». Αρχικά δεν τον πίστεψα, αλλά ομολογώ ότι ισχύει και με το παραπάνω.

Ξεκινάει λοιπόν ο Νίκος από την ιστορία των παππούδων του, οι Αλιβιζάτοι από το Ληξούρι και οι Θεοτοκάδες από τη Χίο και την Κωνσταντινούπολη και καταλήγει μέχρι την καραντίνα και το μέλλον, την επόμενη δεκαετία, με ενδιαμέσους σταθμούς το Πειραματικό, τη δικτατορία, το Παρίσι, το ΚΚΕ εσ, τις ταυτότητες, τους 58, τον Σύριζα, την υποψηφιότητά του για την Προεδρία της Δημοκρατίας.

Θα πω μόνο επιγραμματικές λίγες σκέψεις τι μου άρεσε σε αυτό το βιβλίο και μετά θα δώσω τον λόγο στον Μιχάλη και στο τέλος αξίζει νομίζω να βομβαρδίσουμε από κοινού τον Νίκο με ερωτήσεις.

Καταρχάς, μου άρεσε που όσο εμείς σερνόμαστε στους καναπέδες και μελαγχολούμε για την πανδημία κι είμαστε όλο αχ και βαχ και τι κακό είναι αυτό που μας βρήκε, ποιες σειρές βλέπουμε στο Νέτφλιξ και πόση ανία νιώθουμε, ο Νίκος συναισθάνεται την ιστορικότητα της στιγμής, εκμεταλλεύεται την ευκαιρία καταγράφει και αναστοχάζεται οκτώ δεκαετίες σύγχρονης ελληνικής ιστορίας μέσα από τις αφηγήσεις γονιών και παππούδων και στη συνέχεια από τις δικές του μαρτυρίες, παραθέτοντας μάλιστα και πολύ σοβαρό αρχειακό υλικό, φωτογραφίες, δημοσιεύματα, μεμοραμπίλια. Μου φαίνεται μια υποδειγματική στάση σε μια περίοδο κρίσης, συνεπής με τη γενικότερη εργασιομανία του αλλά και φοβερά αισιόδοξη ως κληρονομιά για τους νεότερους: μια παθιασμένη προσέγγιση της ιστορίας και της ίδιας της ζωής.

Δεύτερον, το λέει και ο ίδιος δεν θα πω κάτι καινούριο αλλά μέσα από τις σελίδες του βιβλίου είναι ξεκάθαρο. Δεν χρειάζεται κανείς να εμπλακεί άμεσα στην πολιτική με την έννοια της υποψηφιότητας, της υπουργοποίησης ή της ανάληψης κάποιου θώκου συγκεκριμένου για να ασκήσει πολιτική. Μπορεί από την περιφέρεια της πολιτικής, π.χ. από τη συμμετοχή σε ανεξάρτητες αρχές, νομοπαρασκευαστικές επιτροπές ή συμβουλευτικές θέσεις να παράγει πολύ ουσιαστικότερη και συχνά πολύ πιο ανιδιοτελή πολιτική, να συμβάλλει π.χ. στη λήψη αποφάσεων που αλλάζουν τη ζωή των πολιτών. Ας σκεφτούμε λίγο τον δικό του καταλυτικό ρόλο στη μη αναγραφή θρησκευμάτων στις ταυτότητες, το σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ ομόφυλων ζευγαριών, την προστασία των προσωπικών δεδομένων, τον νόμο περί ιθαγένειας και την καταδίκη της ηγεσίας της Χρυσής Αυγής. Τι σημασία έχει τελικά που συστηματικά επιδίωκε τη μη εκλογή του μέσα από καταδικασμένες εξορισμού υποψηφιότητες;

Τρίτον, μου άρεσε που δεν διστάζει να απομυθοποιήσει εμβληματικές προσωπικότητες όπως ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο Ανδρέας Παπανδρέου, ο Χρήστος Λαμπράκης και πιο πρόσφατα ο Ευάγγελος Βενιζέλος, αλλά να δει κριτικά και την Αριστερά, π.χ. τις διαρκείς εσωτερικές φαγωμάρες, την παραπομπή του Ανδρέα στο Ειδικό Δικαστήριο, τις σχέσεις του ΚΚΕ εσ με τη Ρουμανία, την αποτυχία των 58 να εμπνεύσουν τους νεότερους. Κι είναι διάχυτη η αγωνία του για το μέλλον της κεντροαριστεράς, για αυτό άλλωστε ενεπλάκη στη διοργάνωση της ανάδειξης νέας ηγεσίας της, αν και όπως παραδέχεται το αποτέλεσμα δεν δικαίωσε τις αρχικές προθέσεις.

Πέρα όμως από τις επιμέρους παρατηρήσεις και την κριτική που ασκεί σε πρόσωπα, κόμματα και θεσμούς, ο Νίκος Αλιβιζάτος σκιαγραφεί μια εικόνα ενός ώριμου σύγχρονου, σχεδόν αδιάλειπτου κοινοβουλευτισμού από το 1830 μέχρι σήμερα και με αυτήν την έννοια το βιβλίο του συνεχίζει τη συζήτηση που ξεκίνησε ο Γιάννης Βούλγαρης με το δικό του βιβλίο «Ελλάδα, μια χώρα παραδόξως νεωτερική». Ξεφεύγει δηλαδή από τη μίζερη θέαση που συχνά έχουμε εμείς οι δημοσιογράφοι που γκρινιάζουμε για την πόλωση και τα εμφυλιοπολεμικά σύνδρομα και το πελατειακό κράτος και την έλλειψη αξιοκρατίας και περιγράφει ένα ανθεκτικό, στιβαρό πολίτευμα με λειτουργικούς θεσμούς κι ένα Σύνταγμα που επιδέχεται μεν βελτιώσεων αλλά αντέχει στις κρίσεις. Παρουσιάζει έτσι μια χώρα σύγχρονη, ευρωπαϊκή που δικαιούται να έχει εθνική αυτοπεποίθηση παρά τις πρόσφατες δοκιμασίες και να ατενίζει με αισιοδοξία το μέλλον, όπως και ο ίδιος ο Νίκος. Και γι' αυτό εμείς οι νεότεροι τον ευχαριστούμε.

Από τη διαδικτυακή παρουσίαση του βιβλίου που πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τα βιβλιοπωλεία ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ στις 14/12/2020.